

TEM Toimialapalvelu • Syksy 2019

Pk-toimialabarometri

Sosiaali- ja terveystalvet

www.tem.fi/toimialapalvelu

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Esipuhe

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisena että alueellisina raportteina. Tämän lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön toimialapalveluiden toimeksiannosta tuloksia julkistetaan toimialaryhmittäisinä raportteina.

Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään koko pk-sektorin näkökulmasta ja myös päätoimialoittain teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Aleraportteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen alueen yritysten ja koko maan välillä.

Syksyn 2019 Pk-yritysbarometri perustuu 6133 pk-yrityksen edustajan vastauksiin. Se kuvaa siten kattavasti suomalaisten pk-yritysten käsityksiä taloudellisen toimintaympäristön muutoksista sekä yritysten liiketoimintaan ja kehitysnäkymiin vaikuttavista tekijöistä.

Tässä toimialaraportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia, kasvua ja uusiutumista, kansainvälistymistä sekä kehittämistarpeita ja kehittämisen esteitä. Ajankohtaisilla kysymyksillä on tällä kertaa selvitetty digitaalisuutta liiketoiminnassa ja työehtosopimusjärjestelmään liittyviä asioita. Tulosten vertailua on tehty ko. toimialaryhmän osalta koko maan, teollisuuden ja palvelualan näkymiin. Ajallista vertailua on tehty osittain sanallisesti koko maan osalta kevään 2019 ja toimialaryhmittäin syksyn 2018 barometrin tuloksiin.

Tiivistelmä

Suhdannenäkymät

Pk-yritysten lähiajan suhdanneodotukset ovat heikentyneet kevään 2019 tilanteesta. Yleisiä suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on +10, kun se keväällä oli +14. Sosiaali- ja terveystalvetuiden toimialaa edustavien pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat koko maata ja vertailutoimialoja paremmat. Toimialan lähiajan suhdanneodotukset jäävät kuitenkin hieman syksyn 2018 tilannetta heikommiksi saldoluvin ollessa nyt +18, kun se vuosi sitten oli +20.

Sosiaali- ja terveystalvetuiden toimialan työllistämiso-dotukset ovat saldoluvin +12 perusteella ovat hieman paremmat kuin vuoden 2018 syksyllä, jolloin saldoluku oli +8. Koko maassa odotukset henkilökunnan määrän osalta ovat puolestaan saldoluvin (+10) perusteella hieman heikommät kuin keväällä 2019 (+12).

Kasvuhakuisuus ja uusiutuminen

Koko maassa on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (34 %). Yritystoiminnan loppumista ennakoi 4 % koko maan pk-yrityksistä. Sosiaali- ja terveystalvetuiden toimialalla on eniten pk-yrityksiä, joilla ei ole kasvutavoitteita (34 %). Yrityksensä toiminnan loppumista ennakoi koko maan tapaan 4 % alan vastanneista. Investoinnit ovat pk-yrityksissä eniten toteutettuja uusiutumiseen liittyviä toimia. Koko maassa on panostettu toiseksi eniten henkilöstön koulutukseen, joka on toteutetuin toimi sosiaali- ja terveystalvetuiden alan pk-yrityksissä.

Kehittämistarpeet ja esteet

Koko maan ja sosiaali- ja terveystalvetuiden toimialaa edustavat pk-yritykset näkevät eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa. Koko maassa pk-yritysten pahimpina kehittämisen esteinä nähdään tasaväkisesti kilpailutilanne, työvoiman saatavuus ja yleinen suhdanne-/taloustilanne. Sosiaali- ja terveystalvetuita edustavissa pk-yrityksissä kilpailutilanne ja yritystoiminnan sääntely nähdään pahimpina kehittämisen esteinä.

Kansainvälistyminen

Noin joka neljännellä koko maan pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Koko maan pk-yrityksissä suoraa palvelujen vientiä ja suoraa tavaroiden vientiä on näistä molempia noin kahdella viidestä. Sosiaali- ja terveystalvetuita edustavissa pk-yrityksissä vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla on tämän syksyn otoksessa viidellä prosentilla. Suoraa palvelujen vientiä on näistä noin joka kolmannella ja suoraa tavaroiden vientiä noin yhdellä kymmenestä.

Sisällys

ESIPUHE.....	1
SISÄLLYS	3
1. JOHDANTO	4
1.1 Barometri.....	4
1.2 Aineisto	5
2. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS	6
3. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT	7
4. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN.....	10
5. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN	12
6. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN TARPEET JA ESTEET.....	19
7. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA	21
8. TYÖEHTOSOPIMUSJÄRJESTELMÄ	24
TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT	26

Pk-toimialabarometri, syksy 2019, toimialaraportti

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

taloustutkimus

Pk-yritysbarometri, syksy 2019

Toimialaraportti, Sosiaali- ja terveystaloudet

1. JOHDANTO

Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj sekä työ- ja elinkeinoministeriö tekevät yhteistyössä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa ja taloudellista toimintaympäristöä kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa. Barometri julkistetaan sekä valtakunnallisen että alueellisenä raportteina.

1.1 Barometri

Pk-yritysbarometrissä on selvitetty suomalaisten pk-yritysten mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu muun muassa yrityksen kasvuun, kansainvälistymiseen ja rahoitukseen liittyvistä tekijöistä.

Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2010, Bisnoden yritysrekisteriä sekä Suomen Yrittäjien jäsenrekisteriä, joista otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti.

Vastaajajoukon muodostaa 6133 kohderyhmän vaatimukset täyttävää pk-yrityksen edustajaa. Tiedonkeruumenetelmänä on käytetty internetkyselyä. Vastaajat kutsuttiin kyselyyn sähköpostitse tai puhelimitse kesä-heinäkuussa 2019. Seuraavalla sivulla on esitetty taustatietoja toimialan vastaajista. Tutkimuksen on toteuttanut Taloustutkimus Oy Suomen Yrittäjien, Finnvera Oyj:n sekä työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Taloustutkimus Oy:ssä tutkimusjohtaja Pasi Huovinen ja tutkimuspäällikkö Jyrki Kärpänoja, Suomen Yrittäjissä pääekonomisti Mika Kuismanen, ekonomisti Petri Malinen ja ekonomisti Sampo Seppänen, Finnvera Oyj:ssä viestintäjohtaja Tarja Svartström sekä työ- ja elinkeinoministeriössä kehittämisspäällikkö Katri Lehtonen.

Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite saldoluku. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta. Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana paranee 39,4 %, huononee 8,6 % saldoluku = + 30,8 % -31 % HUOM. kaikissa laskelmissa käytetään tarkkoja, pyöristämättömiä lukuja, vaikka raportissa luvut esitetään kokonaisina ilman desimaaleja.

1.2 Aineisto

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat vastanneista sosiaali- ja terveystalveluiden toimialaan kuuluvista yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaumaa. Painotettua otoskokoä käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

Taulukko 1. Taustatietoja toimialalta vastanneista yrityksistä

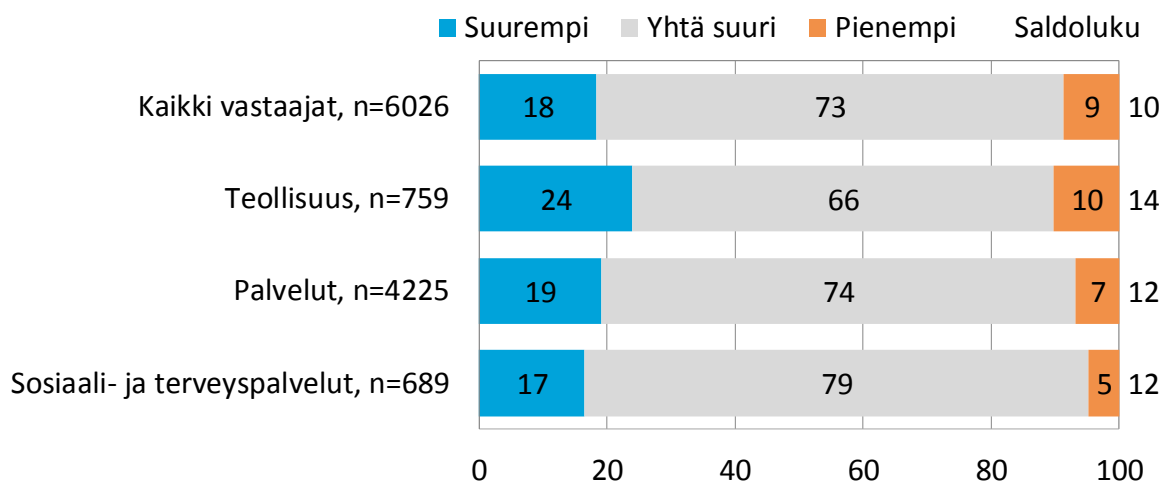
		n=	%
Toimialaryhmä	Sosiaali- ja terveystalvet	709	100
	Lääkäriasemat, yksityislääkärit ja vastaavat erikoislääkäripalvelut	43	6
	Hammaslääkäripalvelut	95	13
	Fysioterapia	85	12
	Muu terveystalvet	203	29
	Lasten ja nuorten laitokset ja ammatillinen perhehoito	27	4
	Muut sosiaalihuollon laitospalvelut	44	6
	Vanhusten ja vammaisten sosiaalihuollon avopalvelut	107	15
	Muut sosiaalihuollon avopalvelut	105	15
Liikevaihto vuonna 2018	alle 0,2 miljoonaa euroa	504	72
	0,2-0,49 miljoonaa euroa	109	16
	0,5-0,99 miljoonaa euroa	47	7
	1,0-1,49 miljoonaa euroa	13	2
	1,5-1,99 miljoonaa euroa	13	2
	2,0-4,99 miljoonaa euroa	9	1
	5 miljoonaa euroa tai yli	7	1
Henkilöstömäärä	1 henkilö	406	57
	2-4 henkilöä	159	22
	5-9 henkilöä	70	10
	10-19 henkilöä	40	6
	20-49 henkilöä	23	3
	50 tai yli henkilöä	11	2
Yrityksen kasvuhakuisuus	Voimakkaasti kasvuhakuiset	29	4
	Kasvuhakuiset	171	24
	Asemansa säilyttäjät	218	31
	Ei kasvutavoitteita	258	36
	Toimintansa lopettavat	31	4
Yrityksellä vientitoimintaa	Kyllä	35	5
	Ei	628	95
Yrityksen perustamisvuosi	Ennen 1990	71	10
	1990-1999	114	16
	2000-2009	223	32
	2010-	297	42
Markkinat, joilla toimii pääasiallisesti	Paikallisilla tai alueellisilla	642	91
	Valtakunnallisilla Suomessa	58	8
	Kansainvälisillä	6	1

2. YRITYKSET JA TYÖLLISYYS

Työllistämisodotukset ovat koko maassa saldoluvun perusteella hieman heikommat kuin keväällä 2019. Tämän syksyn pk-yritysbarometrin vastaajista alle joka viides (18 %) arvioi henkilökunnan määrän kasvavan seuraavan vuoden kuluttua ja noin joka kymmenes (9 %) arvioi henkilökunnan määrän pienentyvän. Saldoluvuksi muodostuu +10 (keväällä +12). Teollisuudessa ja palvelutoimialalla suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta ovat saldoluvun perusteella hieman positiivisemmat kuin koko maan pk-yrityksissä keskimäärin.

Sosiaali- ja terveystalveluiden toimialalla suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta ovat selvästi positiiviset. Saldoluvun +12 perusteella työllistämisodotukset ovat alalla tänä syksynä myös hieman paremmat kuin vuoden 2018 syksyllä, jolloin saldoluku oli +8. Toimialan vastaajista 17 % arvioi henkilökunnan määrän kasvavan seuraavan vuoden kuluttua ja henkilökunnan määrän pienenemistä ennakoii 5 %. Saldoluvun perusteella työllistämisodotukset ovat toimialalla lähes samalla tasolla kuin koko maassa ja vertailutoimialoilla.

Kuva 1. Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua, %

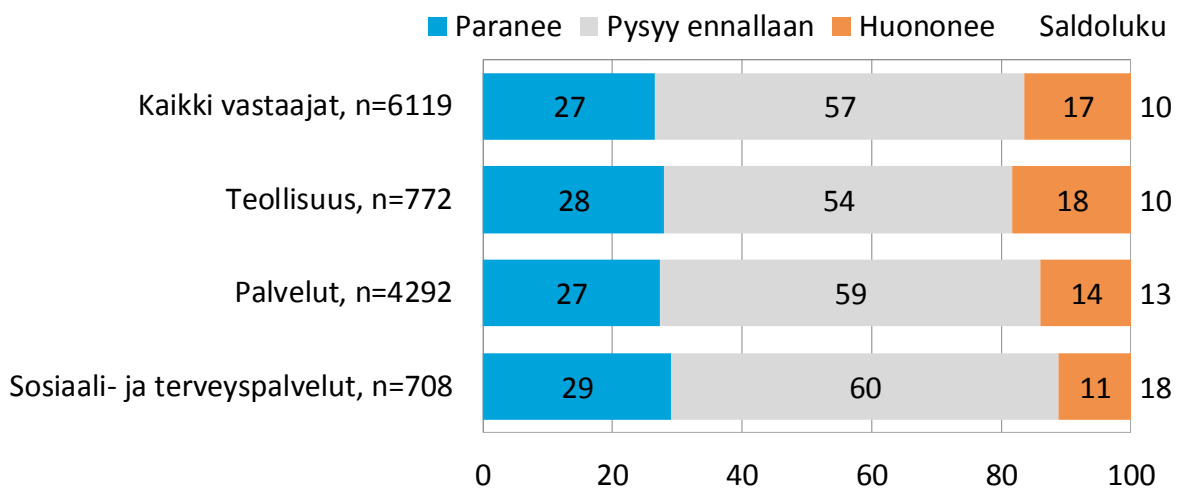

3. PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKYMÄT

Koko maan pk-yritysten lähiajan suhdanneodotukset jäävät kevään 2019 näkymiä heikommiksi. Lähiajan suhdanneodotuksia kuvaava saldoluku on +10, kun se keväällä oli +14. Yli puolet (57 %) koko maan pk-yrityksistä arvioi suhdanteiden pysyvän ennallaan lähimmän vuoden aikana. Koko maan pk-yrityksistä 27 % arvioi suhdanteiden paranevan ja 17 % huononevan. Palvelualoilla sekä teollisuudessa yleiset suhdannenäkymät ovat saldolukujen perustella koko maan tilanteen tasoiset ja edelleen positiiviset, mutta jäävät syksyn 2018 lukemia heikommiksi.

Sosiaali- ja terveystoimialojen yleiset suhdannenäkymät ovat koko maata ja vertailutoimialoja myönteisemmät. Toimialan lähiajan suhdanneodotukset ovat edelleen varsin positiiviset jäädessä kuitenkin vuoden takaista hivenen heikommiksi saldoluvin ollessa nyt +18, kun se syksyllä 2018 oli +20.

Kuva 2. Yleiset suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana, saldoluku %

Taulukko 2. Pk-yritysten odotukset tutkimuksen eri osa-alueiden kehityksestä seuraavan vuoden kuluttua, %

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Liikevaihto				
Kaikki vastaajat	42	40	18	25
Teollisuus	47	37	17	30
Palvelut	43	40	16	27
Sosiaali- ja terveystalvet	37	48	15	22
Investointien arvo				
Kaikki vastaajat	19	58	23	-4
Teollisuus	28	48	24	4
Palvelut	19	61	20	-1
Sosiaali- ja terveystalvet	10	69	20	-10
Viennin arvo				
Kaikki vastaajat	12	68	20	-9
Teollisuus	26	56	18	7
Palvelut	12	70	18	-6
Sosiaali- ja terveystalvet	3	76	22	-19
Tuonnin arvo				
Kaikki vastaajat	9	71	20	-10
Teollisuus	16	65	19	-3
Palvelut	5	77	18	-13
Sosiaali- ja terveystalvet	2	78	20	-19
Palkkakustannukset henkilö kohden				
Kaikki vastaajat	40	51	9	32
Teollisuus	47	47	7	40
Palvelut	38	53	9	30
Sosiaali- ja terveystalvet	39	54	7	32
Materiaalien hinnat				
Kaikki vastaajat	45	50	5	40
Teollisuus	49	45	6	42
Palvelut	40	56	5	35
Sosiaali- ja terveystalvet	40	56	4	37
Lopputuotteiden tai palveluiden hinnat				
Kaikki vastaajat	41	53	6	36
Teollisuus	42	51	7	35
Palvelut	40	55	5	35
Sosiaali- ja terveystalvet	37	60	3	33
Kannattavuus				
Kaikki vastaajat	32	47	21	11
Teollisuus	37	43	19	18
Palvelut	33	48	19	14
Sosiaali- ja terveystalvet	28	53	19	9

Pk-toimialabarometri syksy 2019
Sosiaali- ja terveystalvet

	Suurempi	Yhtä suuri	Pienempi	Saldoluku
Vakavaraisuus				
Kaikki vastaajat	32	57	12	20
Teollisuus	38	51	11	27
Palvelut	32	58	11	21
Sosiaali- ja terveystalvet	25	66	9	16
Innovaatiot, tuotannon tai tuotteiden kehitys				
Kaikki vastaajat	27	62	11	16
Teollisuus	37	54	9	28
Palvelut	29	61	10	19
Sosiaali- ja terveystalvet	27	64	9	18
Tilausten määrä				
Kaikki vastaajat	36	47	17	20
Teollisuus	41	40	19	22
Palvelut	36	50	14	22
Sosiaali- ja terveystalvet	33	55	12	21
Panostukset kansainvälistymiseen				
Kaikki vastaajat	12	66	22	-10
Teollisuus	20	60	20	1
Palvelut	14	66	20	-6
Sosiaali- ja terveystalvet	4	72	24	-19

Eri osatekijöiden suhdanteita arvioitaessa uskotaan koko maassa saldolukujen perusteella yleisimmin materiaalien hintojen nousuun (saldoluku +40) ja lopputuotteiden tai palvelujen hintojen nousuun (+36). Myös palkkakustannusten nousuun (+32) ja liikevaihdon kasvuun (+25) uskovia on edelleen selvästi enemmän kuin niiden laskuun uskavia. Odotukset investointien arvon kehityksestä ovat koko maassa heikot ja vastaavat kuin keväällä saldoluvun ollessa nyt -4 (keväällä -3).

Sosiaali- ja terveystalveluiden alalla uskotaan viime syksyn tavoin vahvimmin materiaalien hintojen kasvuun (+37). Seuraavaksi vahvimmin alalla lopputuotteiden tai palveluiden hintojen (+33) sekä palkkakustannusten kasvuun (+32). Odotukset investointien arvon kehityksestä ovat alalla selvästi negatiiviset ja myös heikommat kuin koko maassa ja vertailutoimialoilla keskimäärin saldoluvun ollessa nyt -10 (syksyllä 2018 -9).

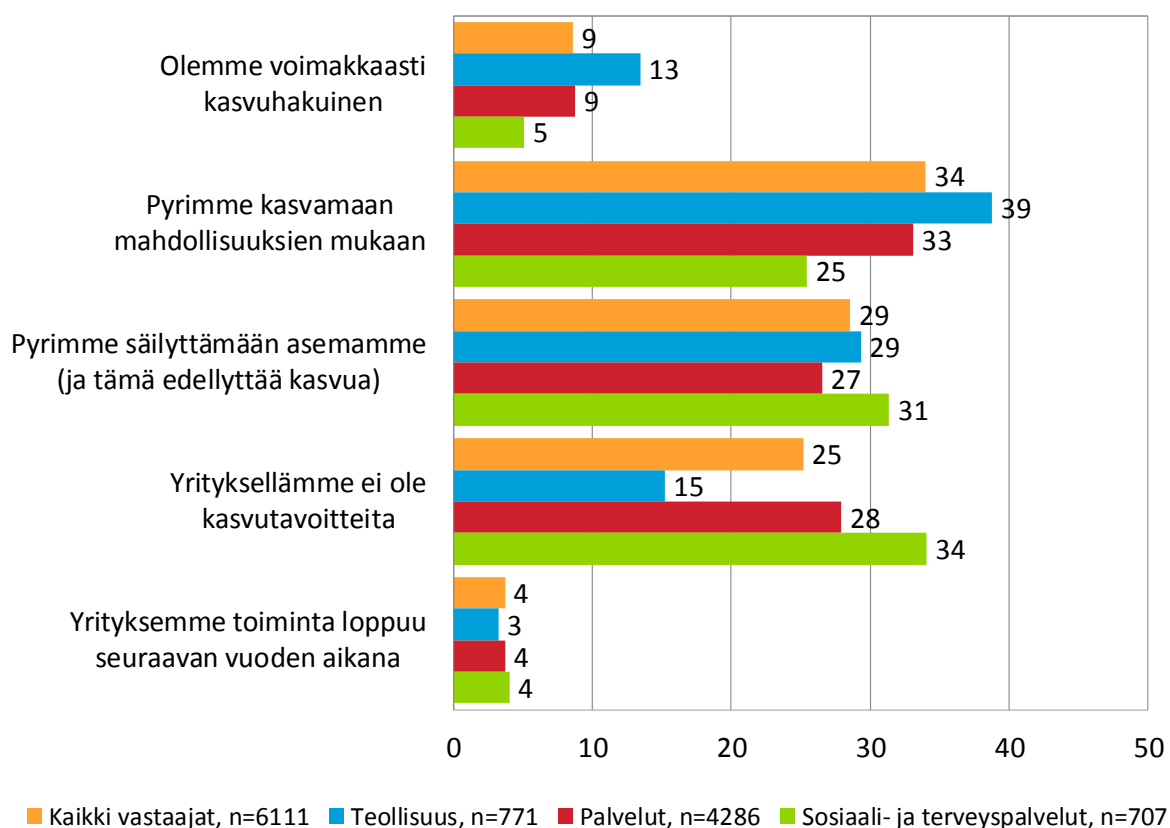
4. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS JA UUSIUTUMINEN

Koko maassa on eniten mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä pk-yrityksiä (34 %). Asemansa säilyttämään pyrkiviä pk-yrityksistä on jonkin verran vähemmän, 29%. Joka kymmenes (9 %) koko maan vastanneista pk-yrityspäätäjistä sanoo yrityksensä olevan voimakkaasti kasvuhakuinen. Yritystoiminnan loppumista ennakoii 4 % koko maan pk-yrityksistä.

Tämän syksyn otoksessa sosiaali- ja terveystalvet edustavissa pk-yrityksissä voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä on viime syksyn tapaan 5 %. Mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkiviä on alalla nyt 25 % (syksyllä 2018 26 %) ja asemansa säilyttämään pyrkiviä 31 % (syksyllä 2018 36 %). Vailla kasvutavoitteita olevia pk-yrityksiä on nyt 34 %, kun vuosi sitten osuus oli 29 %. Yrityksensä toiminnan loppumista seuraavan vuoden aikana ennakoii viime vuoden syksyn tapaan 4 % alan vastanneista.

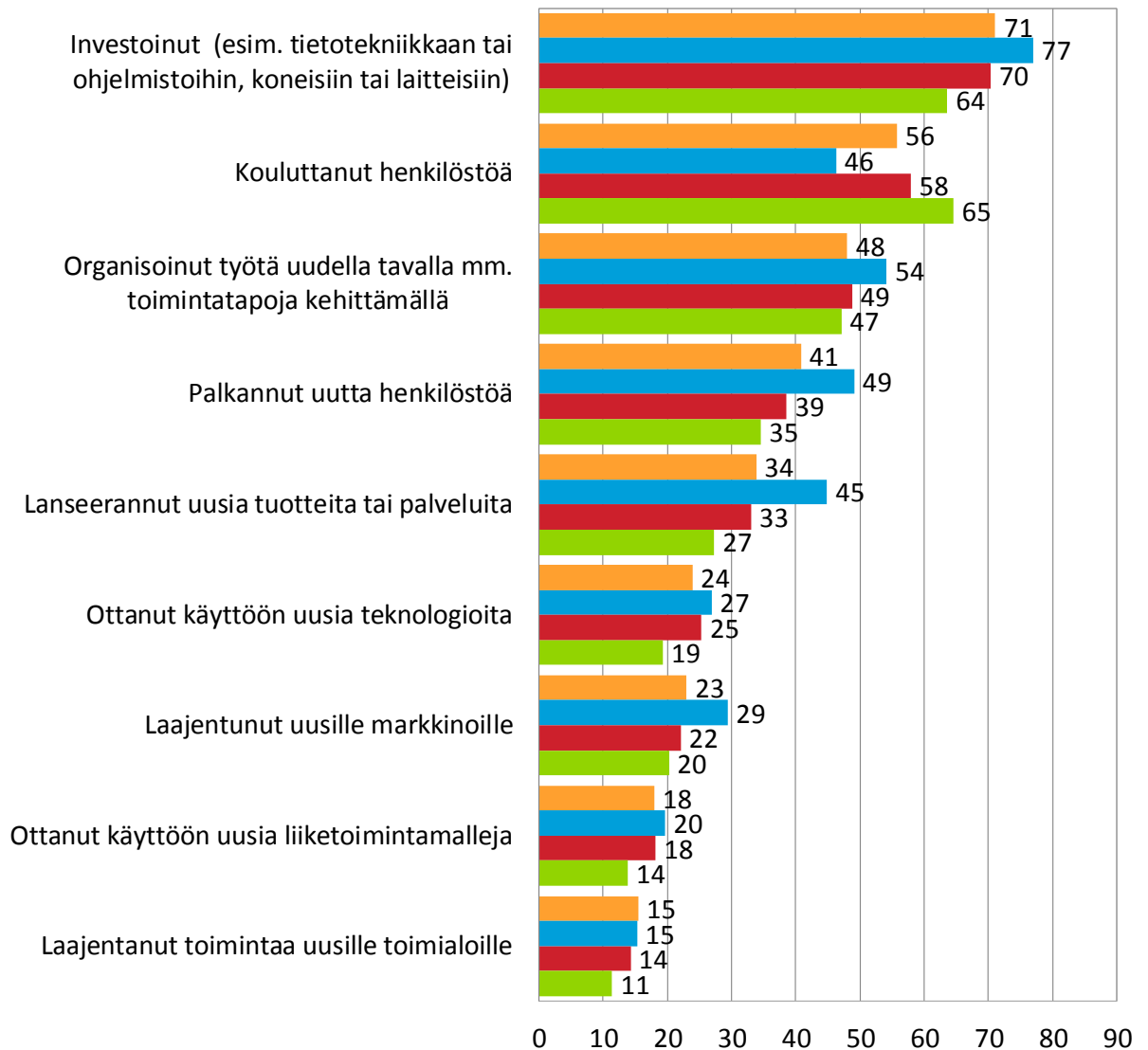
Voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on koko maassa yhteensä 43 % eli täsmälleen saman verran kuin keväällä 2019. Sosiaali- ja terveystalvet alalla tämä yhteenlaskettu osuus on nyt 30 %, kun osuus syksyllä 2018 lähes samansuuruinen, 31 %.

Kuva 3. Pk-yritysten kasvuhakuisuus, %

Investoinnit ja henkilöstön koulutus ovat koko maassa ja pääosin myös vertailutoimialoilla pk-yritysten eniten toteuttamia uusiutumiseen liittyviä toimia viimeisen vuoden aikana. Sosiaali- ja terveystalvet alalla on panostettu eniten, mutta kuitenkin vuoden takaista jonkin verran vähemmän henkilöstön koulutukseen. Lähes yhtä paljon on toimialalla panostettu investointeihin. Työn uudelleen organisointi, uuden henkilöstön palkkaaminen ja uusien tuotteiden tai palveluiden lanseeraus mainitaan alalla seuraavaksi yleisimmin. Uutta henkilöstöä sanoo alalla palkanneensa useampi kuin viime syksyn barometrissa (29 % => 35 %).

Kuva 4. Pk-yritysten tekemät uusiutumistoimet viimeisten 12 kk:n aikana, %, */

■ Kaikki vastaajat, n=5230 ■ Teollisuus, n=667 ■ Palvelut, n=3633 ■ Sosiaali- ja terveystalvet, n=571

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

5. PK-YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMINEN

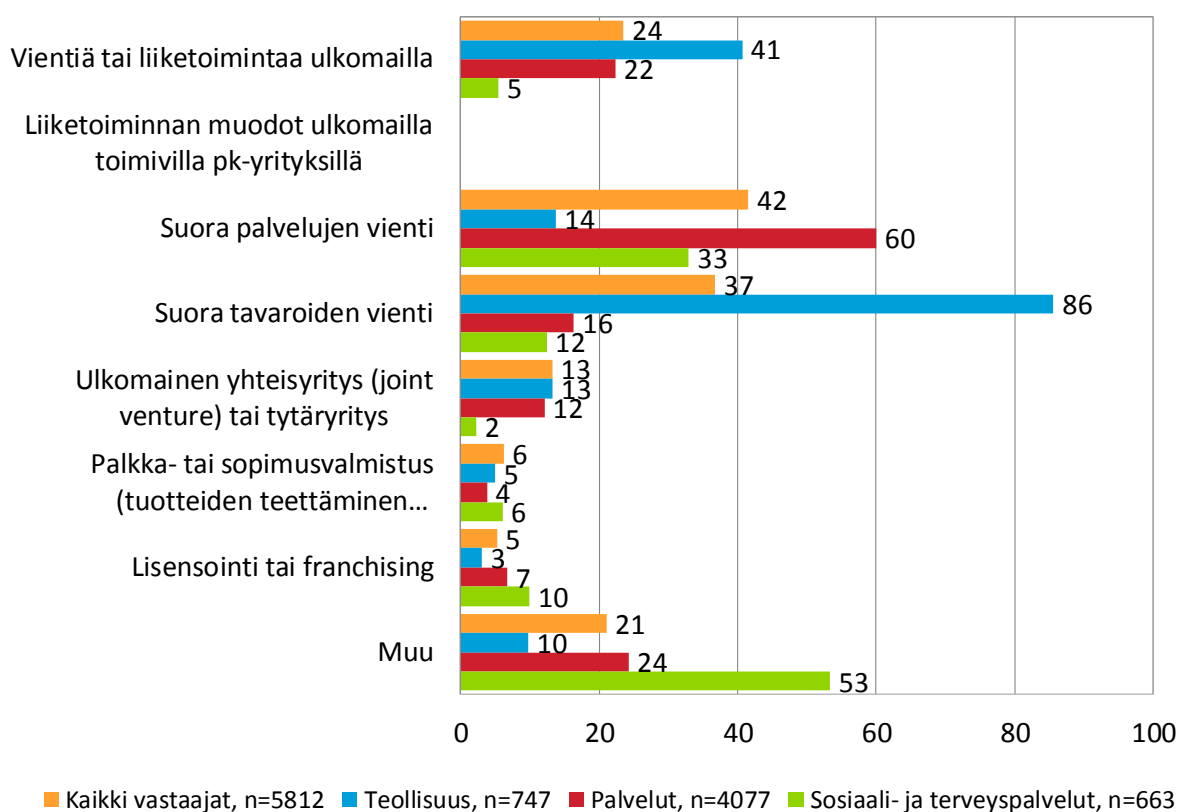
Koko maan pk-yrityksistä noin joka seitsemännellä, teollisuudessa noin joka kolmannella ja palvelualan pk-yrityksistä alle joka kymmenennellä on suoraa tuontitoimintaa. Sosiaali- ja terveystoimien alalta vastanneista 2 % sanoo yrityksellään olevan suoraa tuontia. Vuoden takaisessa otoksessa osuus oli täsmälleen sama.

Taulukko 3. Tuontiyrittäjien osuus, % pk-yrityksistä

	Kaikki vastaajat	Teollisuus	Palvelut	Sosiaali- ja terveystoimet
Suoraa tuontitoimintaa	16	35	6	2

Noin joka neljännellä koko maan pk-yrityksistä on vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla. Näistä suoraa palvelujen vientiä ja suoraa tavaroiden vientiä on molempia noin kahdella viidestä. Sosiaali- ja terveystoimien alaa edustavissa pk-yrityksissä vientiä tai liiketoimintaa ulkomailla on tämän syksyn otoksessa viidellä prosentilla (syksyllä 2018 7 %). Suoraa palvelujen vientiä on näistä noin joka kolmannella ja suoraa tavaroiden vientiä noin yhdellä kymmenestä.

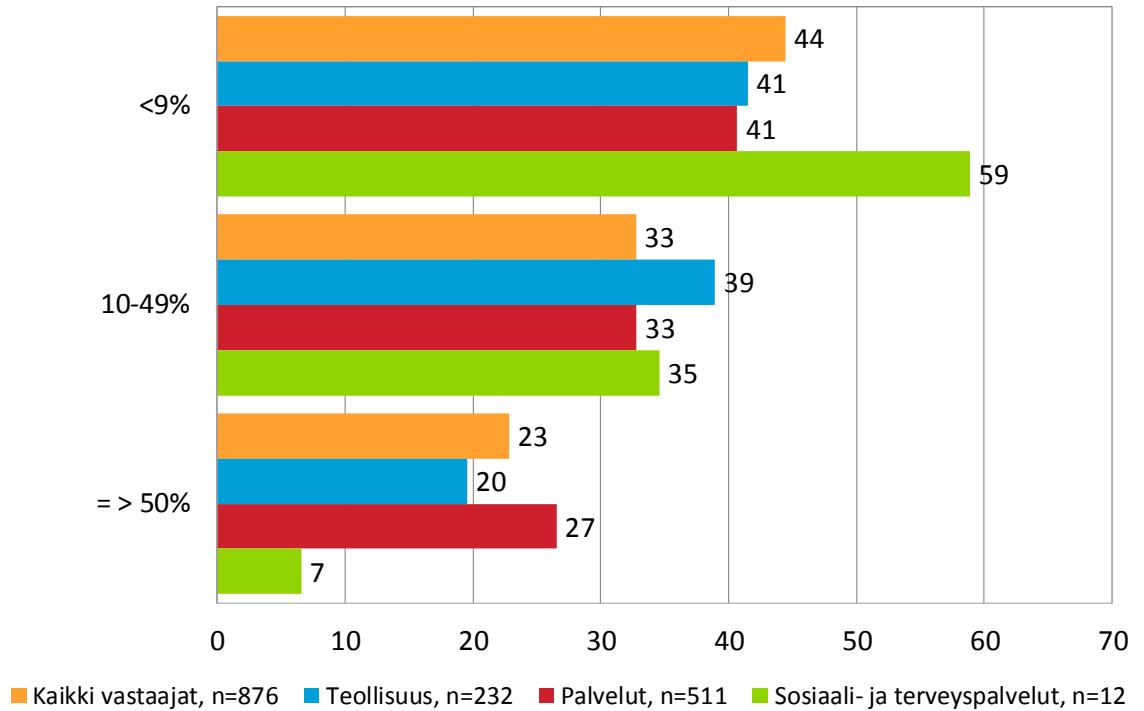
Kuva 5. Pk-yritysten toiminta ulkomailla, % yrityksistä, */

*/ Vastajaat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

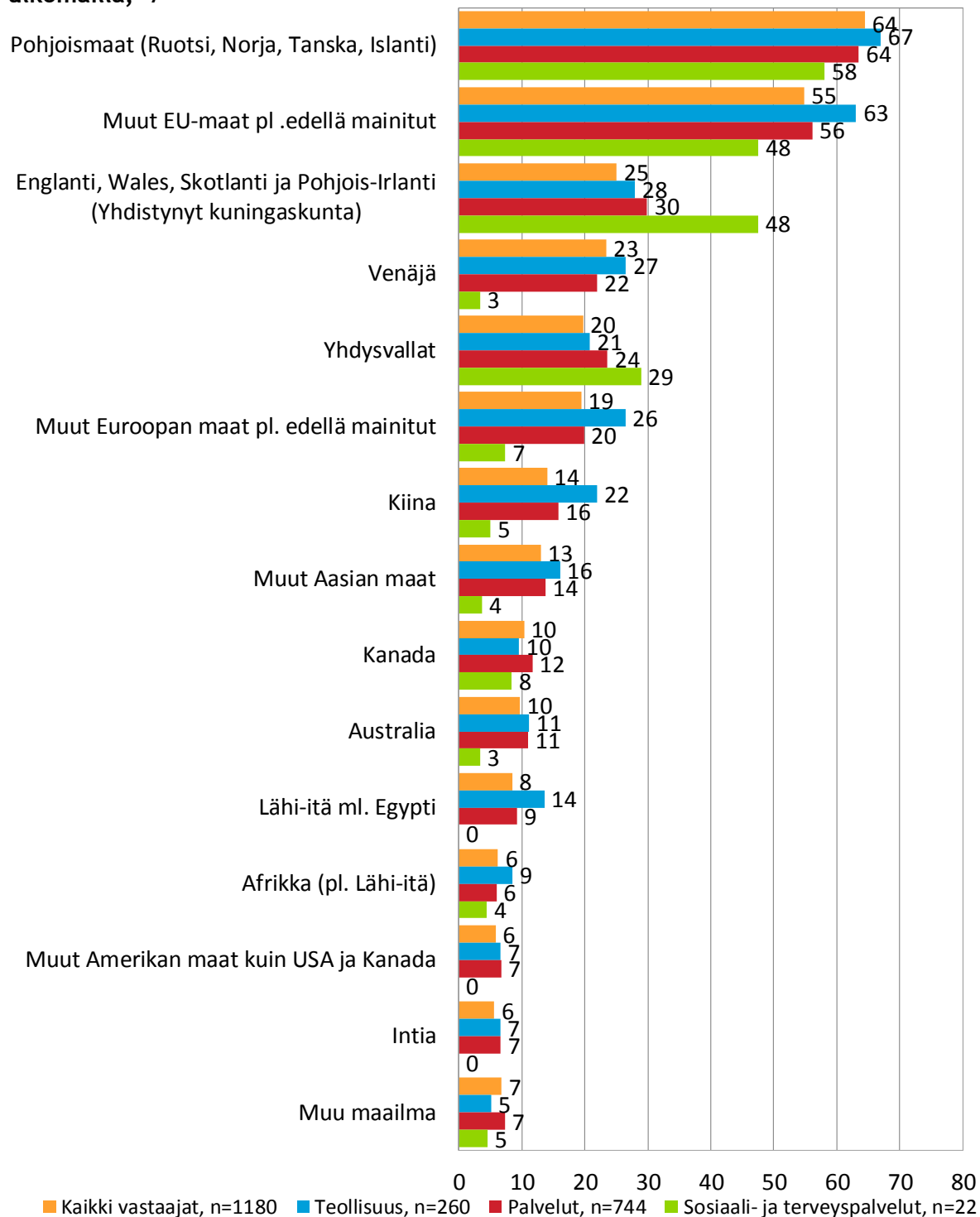
Alle puolella koko maan pk-yrityksistä viennin osuus kokonaisliikevaihdosta on alle 9 %. Sosiaali- ja terveystalvet alalla tämä osuus on 59 % vastaajista. Tämän kysymyksen kohdalla on tuloksia tulkitessa huomioitava sosiaali- ja terveystalvet alan vientitoimintaa harjoittavien yritysten pieni määrä (myös kuva 7).

Kuva 6. Viennin osuus suoraa vientitoimintaa harjoittavien yritysten kokonaisliikevaihdosta vuonna 2019, % yrityksistä

Pohjoismaat sekä muut EU-maat (pl. pohjoismaat) muodostavat pk-yritysten merkittävimmän markkina-alueen ulkomailla. Sosiaali- ja terveystalveluiden osalta Yhdistynyt kuningaskunta ja Yhdysvallat mainitaan useammin ja Venäjä ja muut Euroopan maat puolestaan paljon harvemmin kuin vertailutoimialoilla.

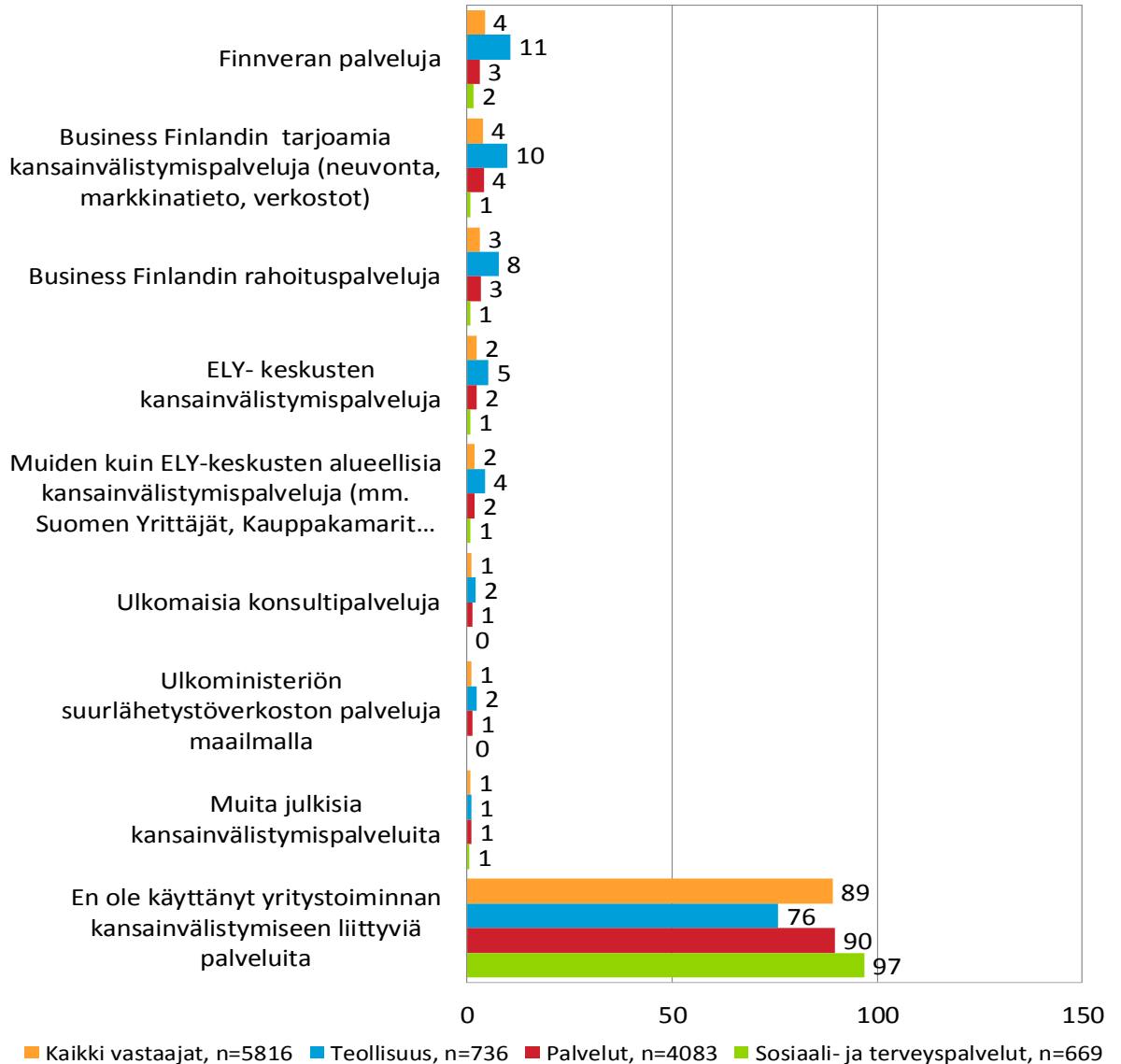
Kuva 7. Pk-yritysten markkinaosuudet ulkomailla, % yrityksistä, joilla toimintaa ulkomailla, */

*/ Vastajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Valtaosa tämän syksyn barometrin pk-yrityksistä ei ole käyttänyt kansainvälistymiseen liittyviä palveluja lähimmän vuoden aikana. Sosiaali- ja terveystalveluiden alalla näitä palveluita on käytetty erityisen vähän, toisin kuin teollisuuden vastaajaryhmässä, jossa näitä palveluita on käytetty keskimääräistä useammin.

Kuva 8. Oletteko käyttäneet seuraavia kansainvälistymiseen liittyviä palveluita viimeisen vuoden aikana?, */

*/ Osittain näkyvä vastausvaihtoehto kokonaisuudessaan:

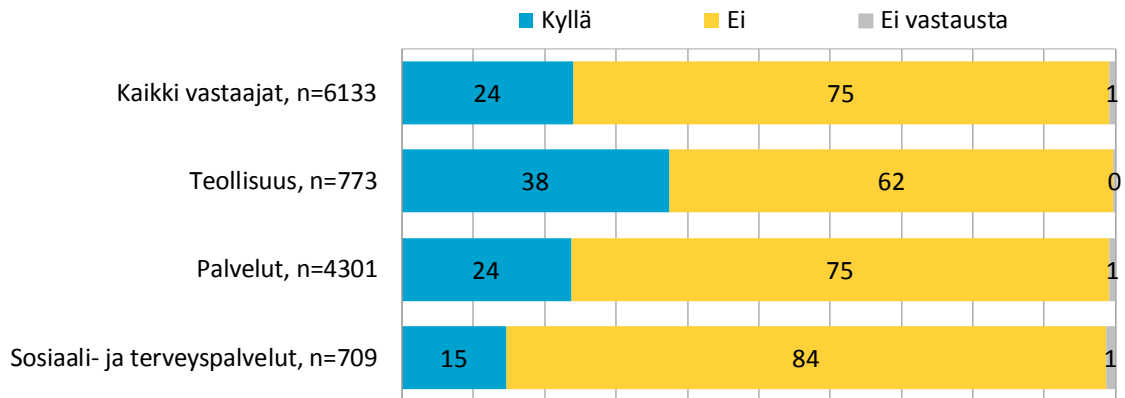
Muiden kuin ELY-keskusten alueellisia kansainvälistymispalveluja (mm. suomen Yrittäjät, Kauppakamarit Suomessa, seudulliset kehitysyhtiöt)

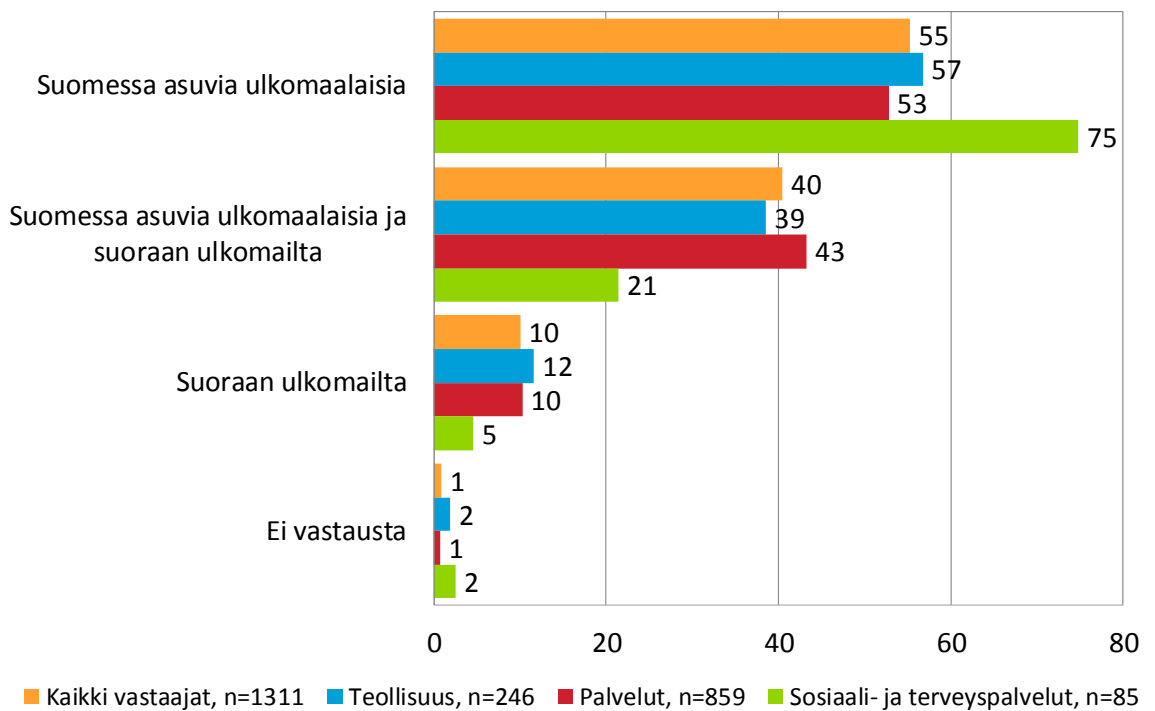
Valtakunnallisesti noin joka neljäs (24 %) vastanneista pk-yrityspäätäjistä on kiinnostunut rekrytoimaan ulkomaista työvoimaa tulevaisuudessa. Palvelualalla osuus on vastaava kuin koko maassa. Sosiaali- ja terveystalvet alalla osuus on kaikkien vastaajien keskiarvoa pienempi. Teollisuudessa koko maata useampi (38 %) on kiinnostunut ulkomaisen työvoiman rekrytoimisesta.

Kuva 10. Onko yrityksenne kiinnostunut rekrytoimaan ulkomaalaista työvoimaa tulevaisuudessa?, %

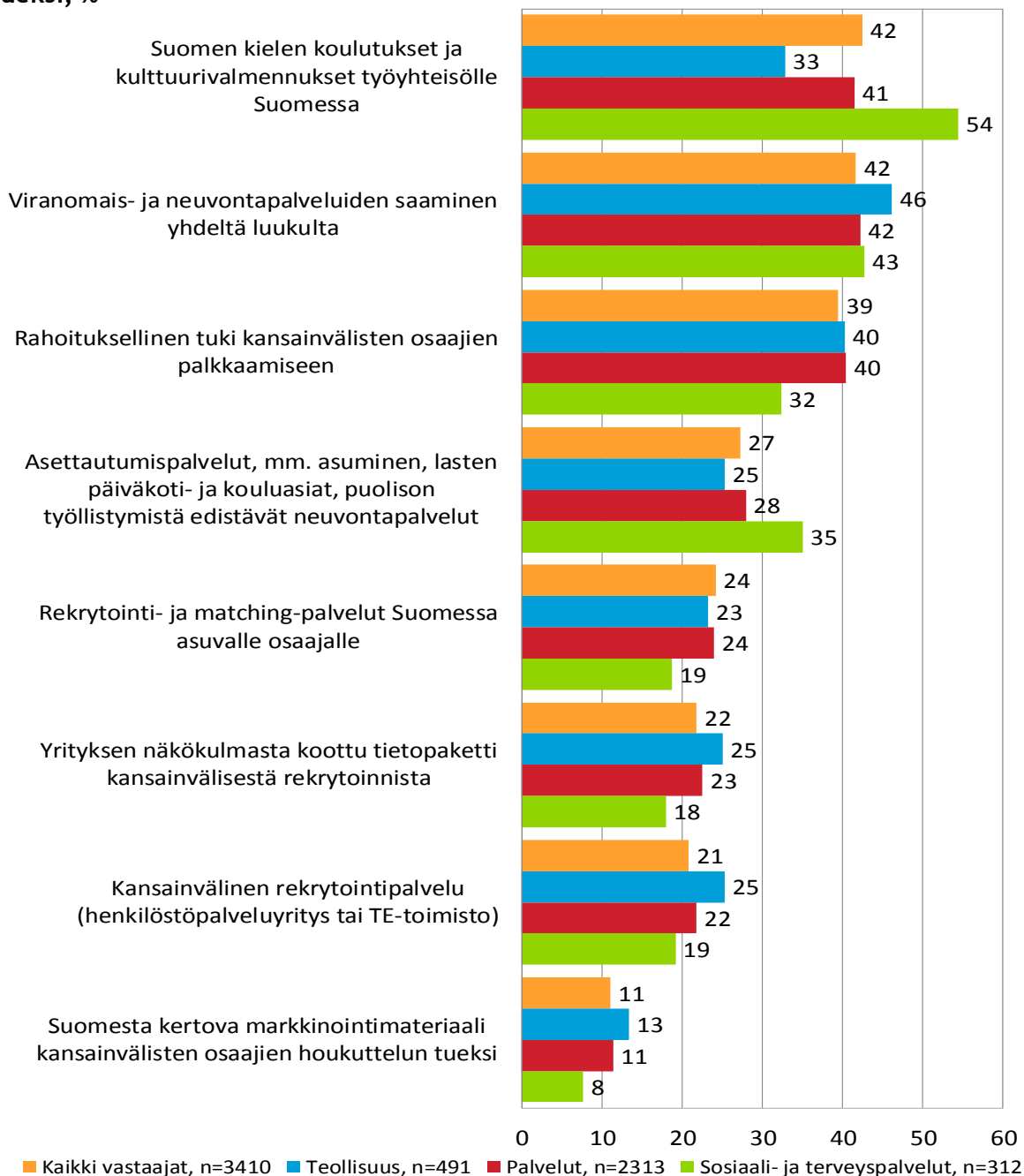
Ulkomaalaisen työvoiman rekrytoimisesta kiinnostuneet ovat valmiita ensisijaisesti palkkaamaan Suomessa asuvia ulkomaalaisia. Erityisesti sosiaali- ja terveystalvet alalla tämä korostuu.

Kuva 11. Onko yrityksenne kiinnostunut rekrytoimaan ensisijaisesti...?, %

Pk-yrittäjät pitävät suomen kielen koulutuksia ja kulttuurivalmennuksia työyhteisölle, viranomais- ja neuvontapalveluiden saamista yhdeltä luukulta sekä rahoituksellista tukea tarpeellisimpina palveluina auttamaan yritystä kansainvälisten osaajien palkkaamisessa ja rekrytoinnissa. Sosiaali- ja terveystalvet alalla korostuvat erityisesti Suomen kielen koulutusten ja kulttuurivalmennusten sekä asettautumispalveluiden tarve.

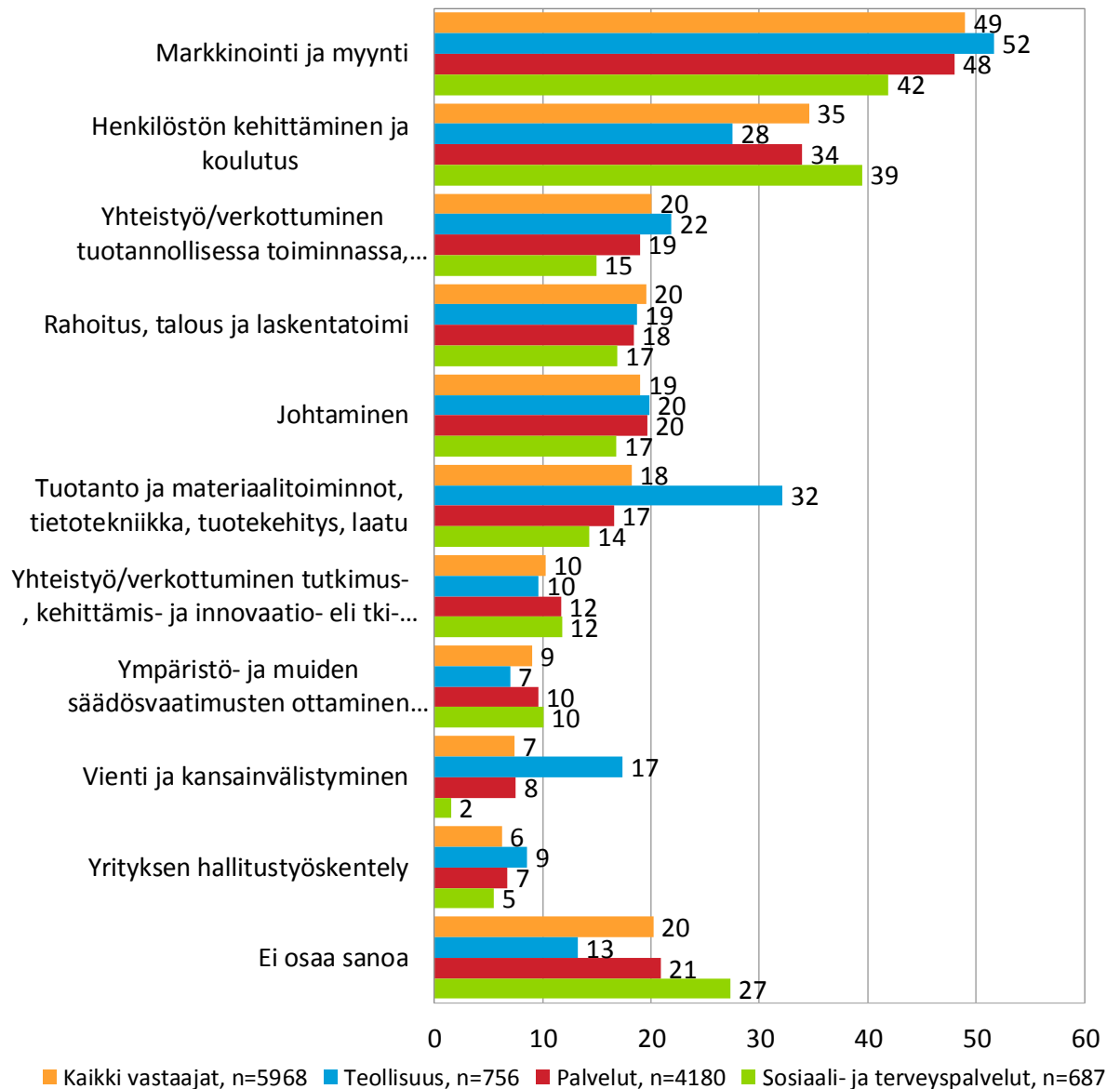
Kuva 12. Kolme tarpeellisinta palvelua, jotka auttaisivat yritystänne rekrytoimaan kansainvälisiä osaajia liiketoiminnan kasvun, uudistumisen ja kansainvälistymisen tueksi, %

6. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN TARPEET JA ESTEET

Koko maassa pk-yritykset näkevät eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa. Teollisuudessa ja palvelualalla tulokset ovat kehittämistarpeiden osalta pääosin vastaavat kuin koko maassa. Tosin teollisuuden osalta tuotanto ja materiaalitoiminnot, tietotekniikka, tuotekehitys ja laatu sekä vienti ja kansainvälistyminen mainitaan keskimääräistä useammin kehittämistarpeena. Sosiaali- ja terveystalvet alalla henkilöstön kehittäminen ja koulutus mainitaan keskimääräistä useammin, kun taas markkinointi ja myynti keskimääräistä harvemmin.

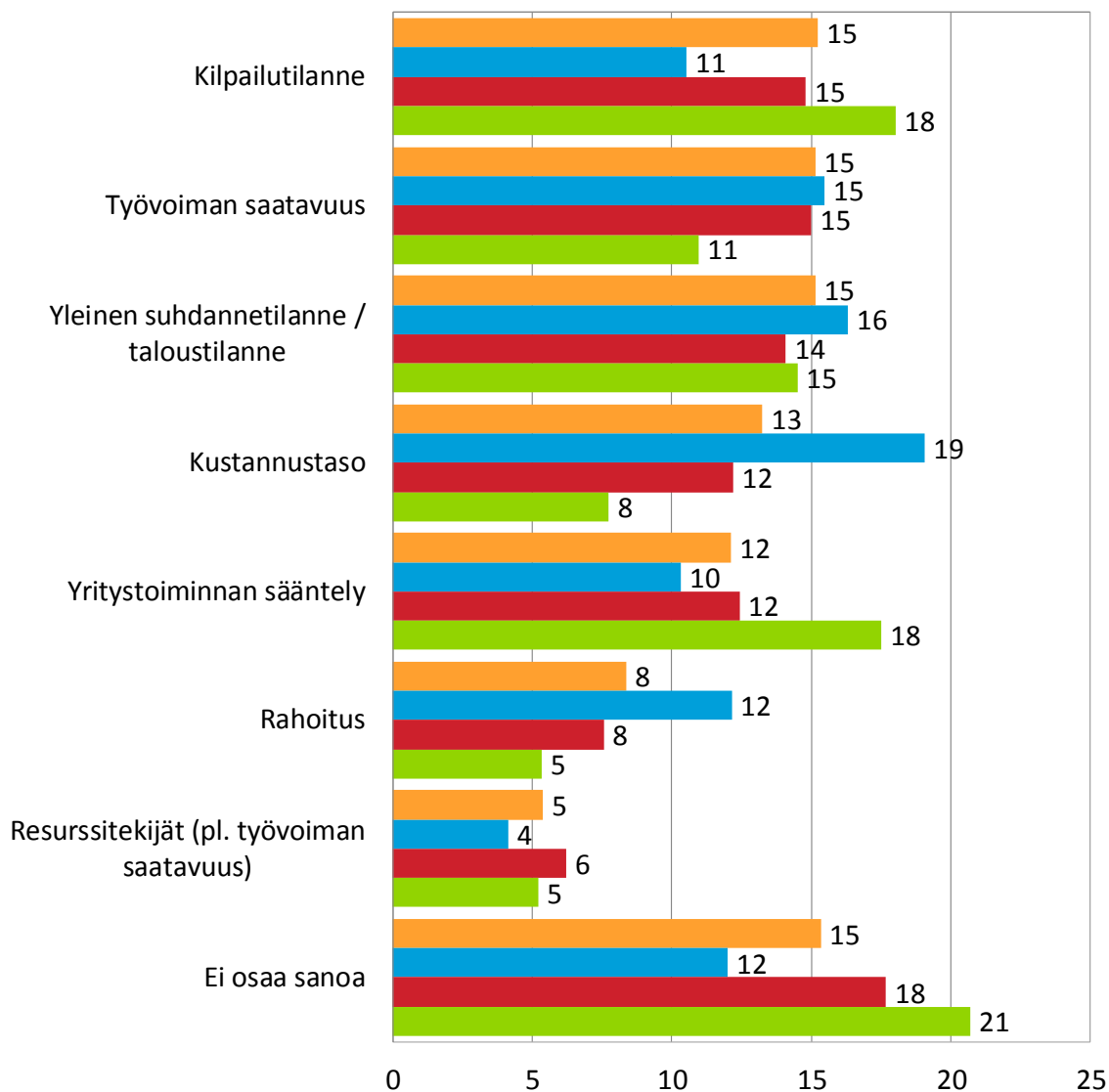
Kuva 13. Pk-yritysten kehittämistarpeet, %, */

*/ Vastajaat ovat valinneet kolme tärkeintä vaihtoehtoa.

Pk-yritysten pahimpia ulkopuolisia kehittämisen esteitä koko maassa ovat tasaväkisesti kilpailutilanne, työvoiman saatavuus ja yleinen suhdanne-/taloustilanne. Palvelualan tulokset vastaavat pitkälti koko maan tilannetta. Sosiaali- ja terveystalveluiden alalla kilpailutilanne ja yritystoiminnan sääntely nähdään pahimpina kehittämisesteinä ja myös muita vastaajaryhmiä selkeämmin. Viime syksynä alan pahimmat kehittämisesteet olivat kilpailutilanteen ja yritystoiminnan sääntelyn lisäksi yleinen suhdannetilanne/taloustilanne. Teollisuudessa kustannustaso ja rahoitus korostuvat kaikkien vastaajien keskiarvoon verrattuna.

Kuva 14. Pk-yritysten pahimmat ulkopuoliset kehittämisen esteet, %, */

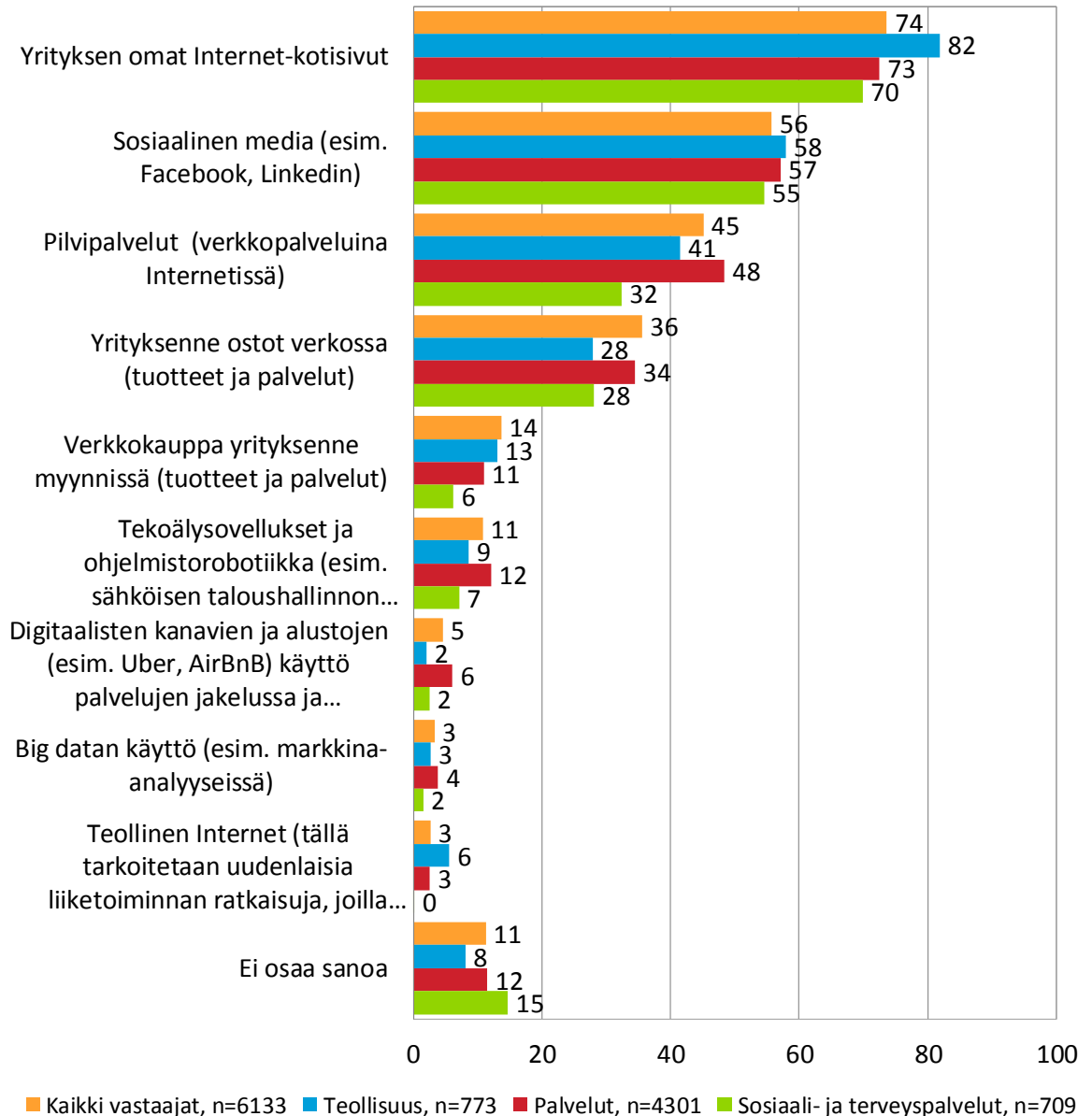
■ Kaikki vastaajat, n=6133 ■ Teollisuus, n=773 ■ Palvelut, n=4301 ■ Sosiaali- ja terveystalvet, n=709

*/ Vastaajat ovat valinneet kolme tärkeintä vaihtoehtoa.

7. DIGITAALISUUS LIIKETOIMINNASSA

Noin kolmella neljästä koko maan pk-yrityksestä on omat Internet-kotisivut. Toiseksi eniten pk-yritykset hyödyntävät tai käyttävät digitaalisista työkaluista/palveluista liiketoiminnassaan sosiaalista mediaa ja pilvipalveluja. Toimialoittain tarkasteltuna tulokset vastaavat pääosin koko maan tilannetta. Teollisuudessa keskimääräistä useammalla on kuitenkin omat Internet-kotisivut. Sosiaali- ja terveystalveluiden alalla tulokset vastaavat pääosin kaikkien vastaajien keskiarvoja.

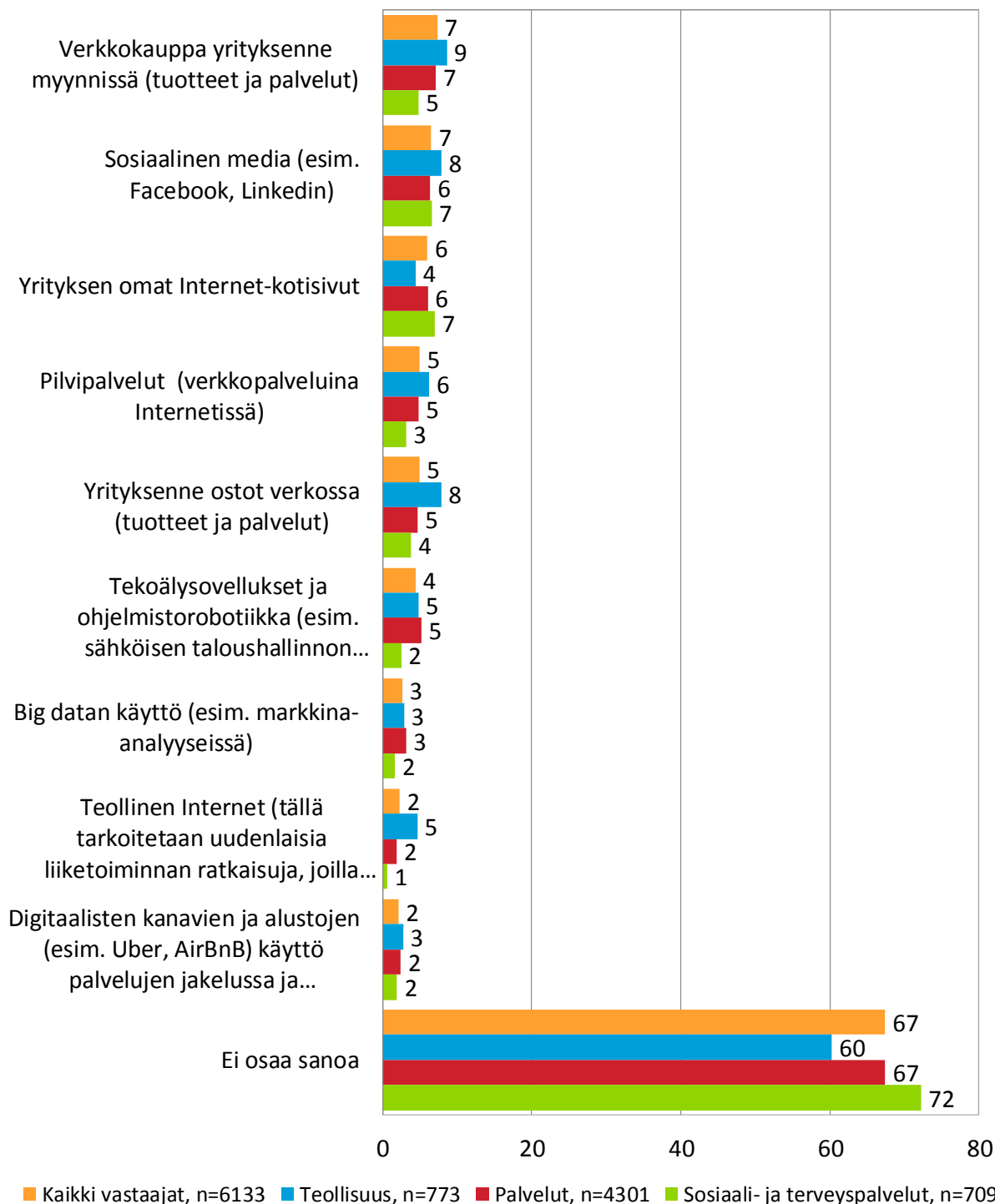
Kuva 15. Pk-yritysten liiketoiminnassaan hyödyntämät tai käyttämät digitaaliset työkalut ja talvet, %, */

*/ Vastaajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Verkkokaupan k ytt onottoa suunnittelee koko maassa ja vertailutoimialoilla noin joka kymmenes vastanneista pk-yrityksistä. Sosiaali- ja terveystalveluiden alalla tämän mainitsee muihin vastaajaryhmiin verrattuna hieman harvempi, 5 % vastanneista. Melko suuri osa barometriin vastanneista ei kuitenkaan ottanut kantaa kysymykseen.

Kuva 16. Digitaaliset työkalut ja palvelut, joita pk-yritykset aikovat ottaa k ytt on seuraavien 12 kk:n aikana % */

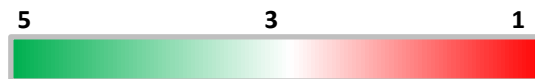
*/ Vastajat ovat voineet valita useita vaihtoehtoja.

Pk-yrityspäättäjät arvioivat myös yhdeksän eri digitalisoitumisesta syntyvän yksilöidyn mahdollisuuden merkitystä yrityksensä kannalta. Arviointi pyydettiin tekemään asteikolla 5-1, jossa 5=erittäin suuri merkitys ja 1=ei merkitystä. Taulukossa 4 on esitetty tulokset annettujen vastausvaihtoehtojen keskiarvotuloksina vastaajaryhmittäin.

Koko maassa ja vertailutoimialoilla yrityskuvan vahvistuminen, uusien asiakasryhmien tavoittaminen ja asiakaspalvelun sekä kannattavuuden parantuminen arvioidaan merkittävimmit digitalisoitumisesta syntyviksi mahdollisuuksiksi pk-yritysten keskuudessa. Sosiaali- ja terveystalvetuiden alalla vastausvaihtoehtojen saamat keskiarvotulokset ovat kaikkien vastaajien ja vertailutoimialojen vastauksia matalampia.

Taulukko 5. Digitalisoitumisesta syntyvien mahdollisuuksien merkitys yritykselle, asteikko 5-1

	Kaikki vastaajat, n=5763	Teollisuus, n=723	Palvelut, n=4046	Sosiaali- ja terveystalvet, n=666
Yrityskuvan vahvistuminen	3,62	3,75	3,62	3,54
Uusien asiakasryhmien tavoittaminen	3,55	3,54	3,57	3,43
Asiakaspalvelun parantuminen	3,45	3,44	3,44	3,35
Kannattavuuden parantuminen	3,29	3,27	3,28	3,08
Liiketoimintaprosessien tehostuminen	3,22	3,19	3,24	2,92
Yhteistyön tiivistyminen yhteistyökumppanien kanssa	3,18	3,22	3,19	2,98
Uusien liiketoimintamahdollisuuksien luominen	2,99	2,96	3,06	2,68
Tuotekehityksen tehostuminen	2,85	2,92	2,89	2,64
Liiketoiminnan kansainvälistyminen	2,39	2,85	2,42	1,74

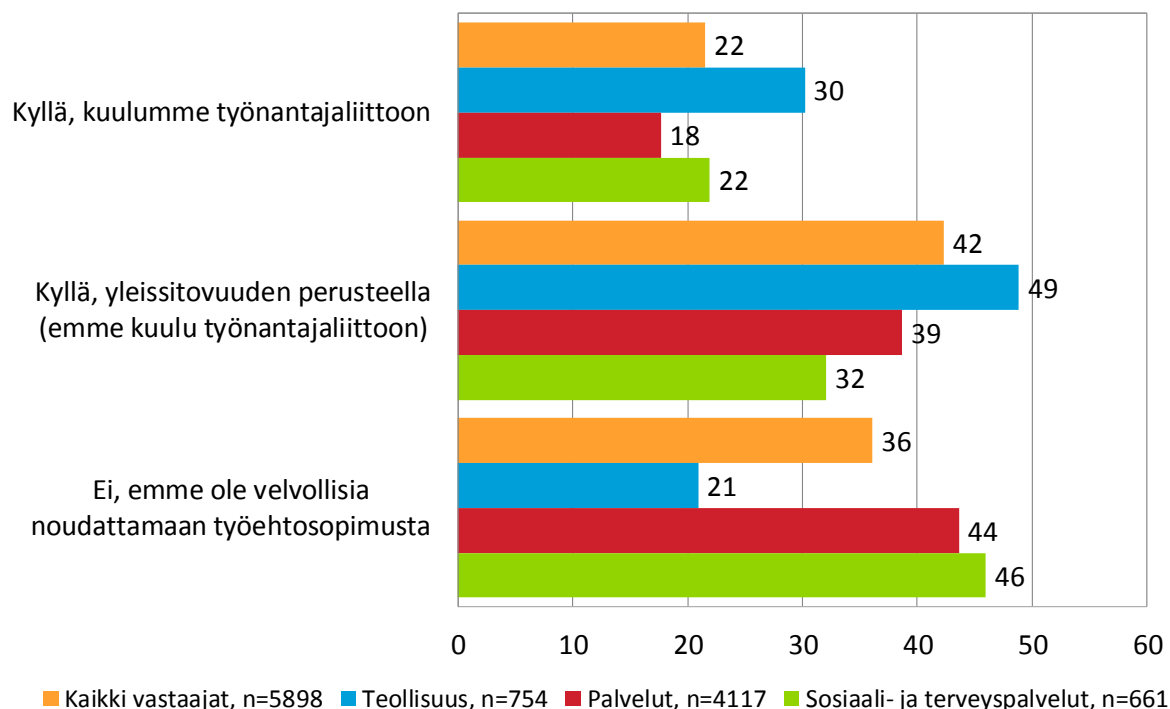

8. TYÖEHTOSOPIMUSJÄRJESTELMÄ

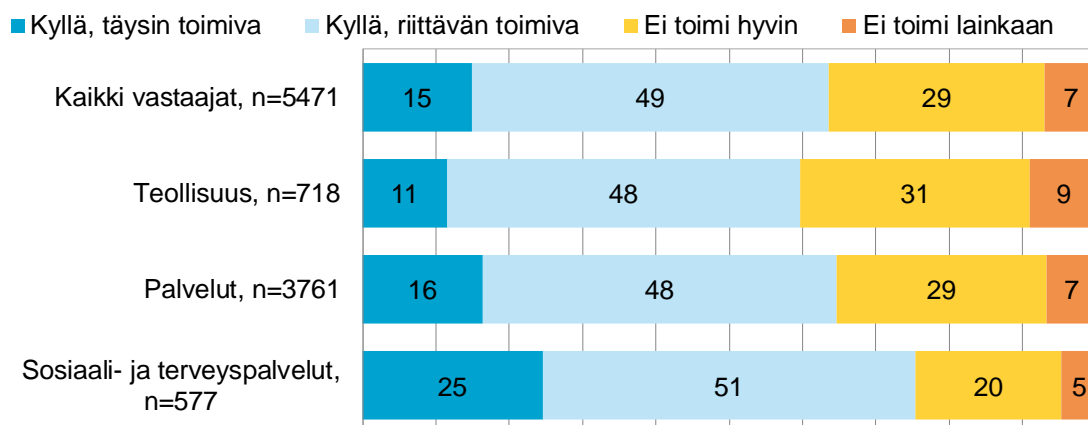
Kaksi viidestä koko maan vastanneista pk-yrityspäätäjistä sanoo yrityksensä olevan velvollinen noudattamaan työehtosopimusta yleissitovuuden perusteella. Valtakunnallisesti noin joka viides ilmoittaa kuuluvansa työnantajaliittoon. Koko maassa reilu kolmasosa ei ole velvollisia noudattamaan työehtosopimusta. Sosiaali- ja terveystalvet alan pk-yrityksissä on keskimääräistä enemmän yrityksiä, jotka eivät ole velvollisia noudattamaan työehtosopimusta. Keskiarvoa harvempi alan vastaaja puolestaan noudattaa työehtosopimusta yleissitovuuden perusteella.

Kuva 17. Onko yrityksenne velvollinen noudattamaan työehtosopimusta?, %

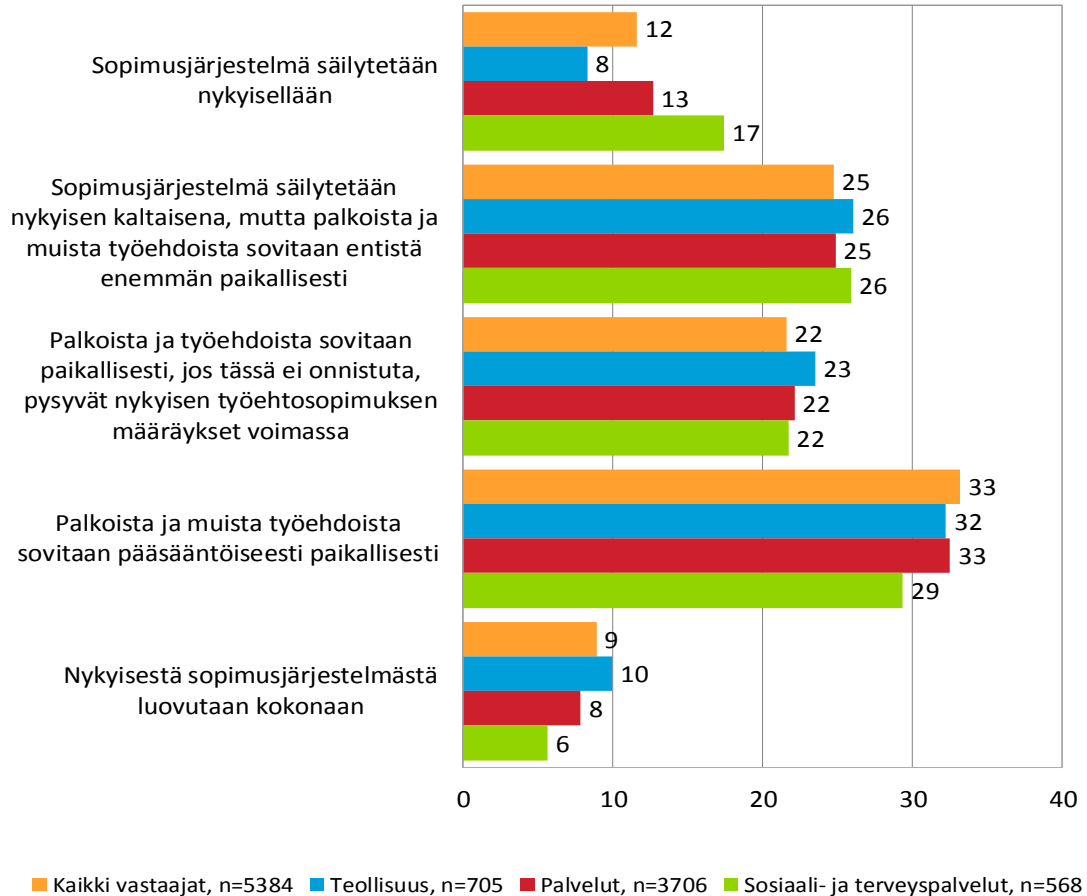
Kaksi kolmesta (64 %) koko maan ja kolme neljästä (76 %) sosiaali- ja terveystalvet alan vastanneista yrityspäätäjistä pitää nykyistä työehtosopimusjärjestelmää vähintään riittävän toimivana.

Kuva 18. Onko nykyinen sopimusjärjestelmä mielestänne toimiva? %

Vastaajia pyydettiin myös ottamaan kantaa tyoehtojen sopimusjärjestelmän kehittämiseen, vastausvaihtoehtoja oli viisi. Palkkojen ja tyoehtojen sopimista pääsääntöisesti paikallisesti kannattaa koko maan vastaajista kolmasosa. Sosiaali- ja terveystalvetuista edustavassa vastaajajoukossa eniten kannatusta saa vaihtoehto, jossa palkoista ja muista tyoehtoista sovitaan pääsääntöisesti paikallisesti.

Kuva 19. Miten tyoehtojen sopimusjärjestelmää pitäisi mielestänne kehittää, %

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN JA ELY-KESKUSTEN YHTEYSTIEDOT

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

Aleksanterinkatu 4, 00170 Helsinki
puhelin 0295 16001
www.tem.fi

ETELÄ-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Alvar Aallon katu 8, 60100 Seinäjoki

Vaasan toimipaikka

Wolffintie 35, 6. krs, 65100 Vaasa

Kokkolan toimipaikka

Pitänsillankatu 15, 67100 Kokkola

puhelin 0295 027 500

www.ely-keskus.fi/etela-pohjanmaa

ETELÄ-SAVON ELY-KESKUS

Jääkärintie 14, 50100 Mikkeli

puhelin 0295 024 000

www.ely-keskus.fi/etela-savo

HÄMEEN ELY-KESKUS

Kirkkokatu 12, 15140 Lahti

Hämeenlinnan toimipaikka

Birger Jaarlin katu 15, 13100 Hämeenlinna

puhelin 0295 025 000

www.ely-keskus.fi/hame

KAAKKOIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Salpausseläntie 22, 45100 Kouvola

Lappeenrannan toimipaikka

Villimiehenkatu 2 B, 53100 Lappeenranta

puhelin 0295 029 000

www.ely-keskus.fi/kaakkois-suomi

KAINUUN ELY-KESKUS

Kalliokatu 4, 87100 Kajaani

puhelin 0295 023 500

www.ely-keskus.fi/kainuu

KESKI-SUOMEN ELY-KESKUS

Cygnaeuskatu 1, 40100 Jyväskylä

puhelin 0295 024 500

www.ely-keskus.fi/keski-suomi

LAPIN ELY-KESKUS

Hallituskatu 3 B, 96100 Rovaniemi

Kemin toimipaikka

Valtakatu 28, 94100 Kemi

puhelin 0295 037 000

www.ely-keskus.fi/lappi

PIRKANMAAN ELY-KESKUS

Yliopistonkatu 38 (Attila), 33101 Tampere

puhelin 0295 036 000

www.ely-keskus.fi/pirkanmaa

POHJANMAAN ELY-KESKUS

Wolffintie 35 B, 5. krs, 65100 Vaasa

Kokkolan toimipaikka

Pitänsillankatu 15, 67100 Kokkola

puhelin 0295 028 500

www.ely-keskus.fi/pohjanmaa

POHJOIS-KARJALAN ELY-KESKUS

Kauppakatu 40 B, 3. krs., 80100 Joensuu

puhelin 0295 026 000

www.ely-keskus.fi/pohjois-karjala

POHJOIS-POHJANMAAN ELY-KESKUS

Veteraaninkatu 1, 90130 Oulu

puhelin 0295 038 000

www.ely-keskus.fi/pohjois-pohjanmaa

POHJOIS-SAVON ELY-KESKUS

Kallanranta 11, 70100 Kuopio

Joensuun toimipaikka

Kauppakatu 40 B, 80100 Joensuu

puhelin 0295 026 500

Mikkelin toimipaikka

Jääkärintie 14, 50100 Mikkeli

www.ely-keskus.fi/pohjois-savo

SATAKUNNAN ELY-KESKUS

Yrjönkatu 20, 28100 Pori

puhelin 0295 022 000

www.ely-keskus.fi/satakunta

UUDENMAAN ELY-KESKUS

Opastinsilta 12 B, 5. krs, 00520 HELSINKI

puhelin 0295 021 000

www.ely-keskus.fi/uusimaa

VARSINAIS-SUOMEN ELY-KESKUS

Itsenäisyydenaukio 2, 20800 Turku

puhelin 0295 022 500

www.ely-keskus.fi/varsinais-suomi

Porin toimipiste

Yrjönkatu 20, 28100 Pori

puhelin 0295 022 500

www.ely-keskus.fi/varsinais-suomi

Työ- ja elinkeinoministeriö

www.tem.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet